

Două modele în conflict - o singură premisă greșită

Sâmbătă, 14 ianuarie 2006

Gili Cârstea

În biserică există două viziuni majore asupra evangheliei lui Hristos, care se exclud reciproc și care alimentează focul discordiei de foarte mulți ani. Este modelul perfecționist, susținut de dreapta radicală, și cel evanghelic, susținut de stânga liberală. Prima grupare este reprezentată vizibil de institutele independente precum Hartland și Hope International, dar ea cuprinde cea mai mare parte a bisericii din țările lumii a treia. A doua grupare este reprezentată de o parte a profesorilor din instituțiile de învățământ superior și cuprinde o mare parte a bisericii din țările dezvoltate.

Deși sunt în conflict ireconciliabil, este interesant de observat că ambele modele văd legea lui Dumnezeu ca fiind o emanație legislativă.

Modelul perfecționist vede eliminarea păcatului din viața noastră ca obiectiv principal al evangheliei. El înțelege că a doua venire a fost amânată deoarece poporul lui Dumnezeu nu reușește să ajungă la biruința fără de care ploaia târzie nu poate fi revărsată. Hristos a trăit în ascultare de lege având natura lui Adam după cădere, ca să ne arate că omul poate trăi în ascultare deplină de cele zece porunci. Din acest motiv conformarea cu standardul legii lui Dumnezeu devine suprem și subordonează toate celelalte obiective ale vieții creștine.

Modelul evanghelic este preocupat de vestea bună prin care Dumnezeu a salvat omenirea. Orice altă doctrină este subordonată asigurării mântuirii realizate de Dumnezeu, care a găsit o soluție de scăpare pentru noi prin Hristos. El susține că Hristos a avut o natură umană ca a lui Adam înainte de căderea în păcat. De aici rezultă că, deși viața lui Hristos reprezintă un ideal înalt pe care ar trebui să-l copiem, biruința asupra păcatului este irelevantă, atâta timp cât „toate faptele noastre bune au ajuns ca o haină mânjită” (Isa 64:6). Acest model insistă că singura bază pentru favoarea lui Dumnezeu se află doar în meritele lui Hristos așezate în contul nostru.

Ambele modele văd legea lui Dumnezeu cam la fel cum este văzută legislația umană. Un corp de legiuitori elaborează un cod juridic ce definește natura relațiilor umane. Legea necesită structuri care să controleze și să impună aplicarea lor, prin măsuri coercitive bazate pe amenințare și forță. Fără ele, societatea s-ar scufunda în haos, oricât de bune ar fi legile respective. Problema este că oamenii sunt dispuși să ocolească legea în anumite situații,

dacă știu că nu există consecințe, sau că autoritățile nu vor afla. Infrațiunea nu este văzută a avea un efect direct asupra infractorului. Consecințele neplăcute pot veni doar din sancțiunile impuse ca pedeapsă pentru călcarea legii.

Viteza legală este depășită pe orice șosea, dacă se știe că nu există radar sau echipaje de poliție. Piciorul oricărui șofer sare automat pe pedala de frână la orice semnalizare cu faza lungă a partenerilor de trafic ce vin din sens opus. Teama nu este generată de călcarea legii, ci de sancțiunile impuse de autoritate.

Tot așa este văzută legea lui Dumnezeu. Respectarea ei cere o instanță care să impună și să aplice pedeapsa cuvenită tuturor călcătorilor ei.

Fie că păcătoșii vor gusta personal efectele mâniei lui Dumnezeu pentru legea călcată – așa cum rezultă din modelul perfecționist – sau că mânia s-a abătut asupra lui Hristos iar păcătoșii nu mai sunt în pericol – așa cum susține modelul evanghelic – problema vine din mânia lui Dumnezeu, a cărei legislație a fost nesocotită. Păcatul este un act de nesupunere față de reguli, un abuz față de ordinea prestabilită. Moartea lui Hristos este văzută ca fiind o plată oferită sistemului juridic divin care să acopere infrațiunea neamului omenesc. Mânia divină acumulată prin călcarea legii s-a abătut asupra Fiului lui Dumnezeu. Jertfa Sa a satisfăcut dreptatea, a făcut legea onorabilă și a grațiat omenirea aflată sub pedeapsă.

Trebuie să recunoaștem că fiecare dintre aceste două modele au slujit cândva scopurilor lui Dumnezeu de a ajuta omenirea, și că limbajul acesta a servit intenției divine de a păstra o minimă decență în societate. Scriptura, ca și lucrările sorei White, se adresează masiv acestor două moduri de gândire, ca unică punte de legătură între slava lui Hristos și un popor îngrozit de mânia lui Dumnezeu. Dar ele nu pot produce niciodată poporul acela care va încheia marea controversă cu un verdict în favoarea lui Dumnezeu.

O ilustrație poate clarifica acest impas în care se complăce Laodicea:

Spre a-și proteja copilul, tatăl îi cere să nu iasă să se joace în stradă, pe partea carosabilă. Deși circulația este foarte slabă, există riscul unui accident. Dar copilul nu înțelege natura pericolului, mai ales că nu a văzut niciodată pe cineva lovit de mașină. El face câteva incursiuni pe stradă, ca să vadă dacă i se poate întâmpla ceva, apoi fuge repede în curte. Observând tendința, tatăl este obligat să impună anumite pedepse pentru a descuraja abaterile acestea periculoase.

Există aici două legi operând. Una este legea naturală a probabilității și cealaltă este regula impusă de tată. Deși circulația este slabă, este posibil ca fiul să fie lovit de o mașină. Spre a evita o astfel de situație, el vine cu o lege care să împiedice posibilitatea unui accident prin constrângere, prin aplicarea unei pedepse.

Un adult poate înțelege destul de repede pericolul care pândește în stradă, dar un copil nu poate fi convins ușor, mai ales dacă vede pe alți copii jucându-se acolo, iar el a încercat de câteva ori și nu s-a întâmplat nimic. Nevăzând pe cineva lovit de mașină, copilul poate gândi că restricțiile impuse de tata nu au o bază reală, fiind hotărâri arbitrare ce urmăresc să-i strice distracția. Poate crede chiar că pericolul de accident este o minciună a

tatălui, și că așa ceva nu se poate întâmpla. El respectă regula doar de teama pedepsei impuse de decizia tatălui.

Dar într-o zi tragedia se întâmplă, iar băiatul ajunge la spital cu câteva fracturi serioase. Venit în grabă de la serviciu, tatăl intră pe ușa camerei de spital, ca să audă imediat din gura copilului lui îngrozit: „Tată, te rog nu fi mânios pe mine! Te rog să nu mă pedepsești! Iartă-mă! Iartă-mă!”

În tot acest timp, copilul nu a înțeles că legea impusă de tata urmărea să preîntâmpine efectele mult mai periculoase ale legii naturale de a nu te juca pe carosabil. El a crezut că singurul risc stă în pedeapsa administrată de tata. Dar cu trecerea anilor, legea impusă își va pierde rostul și va trebui abandonată, căci, ajuns la maturitate, băiatul înțelege că joaca în mijlocul străzii nu este potrivită.

Vă dați seama ce tragedie ar fi dacă și acum băiatul ar respecta regula bună tot de frica pedepsei tatălui, sau din respect pentru legea formulată odată de el? Un adult care nu stă în mijlocul străzii de frica pedepsei părinților ar fi un spectacol absolut dezolant.

Vai, Israel a avut nevoie, pe toată durata existenței lui, de legislație și pedepse impuse spre a-l împiedica să se joace în stradă. Lui i s-au dat reguli și regulamente imediat cum a ieșit din Egipt. A fost așezat sub umbra legii lui Dumnezeu chiar din copilăria lui, spre a-l ajuta să ajungă „capul și nu coada.” A fost pus sub „epitropi și îngrijitori” până vor ajunge să-L cunoască pe Hristos. Dar ei au rămas nedevelopați spiritual, având nevoie permanentă de amenințarea legii spre a face ceea ce este bine, până când Dumnezeu izbucnește consternat: „Ce pedepse noi să vă mai dea, când voi vă răzvrățiți din ce în ce mai rău?” (Isa 1:5).

După întoarcerea din exil, poporul a devenit foarte hotărât să facă ceva spre a ajunge să nu se mai „jocă în stradă,” ceea ce a dus la o înfricoșătoare colecție de reguli și regulamente care să-i împiedice să facă așa ceva. Ele trebuiau să elimine chiar aparența jocului în stradă. Și totuși, la venirea lui Hristos, ei toți se jucau în stradă, permanent.

Pavel, Luther, Jones și Waggoner au văzut grozăvia unei astfel de religii, și au făcut tot ce se putea spre a atrage atenția poporului din vremea lor că există o cale mult mai bună decât teama de consecințele călcării legii. Ei l-au cunoscut pe Hristos, și au crezut că viața Lui neprihănită venea dintr-o realitate nouă: „legea Ta este în fundul inimii mele” (Ps 40:8). Când legea este așezată în templul inimii, ea oferă o motivație complet diferită pentru respect față de ordine și disciplină.

Deși pare greu de crezut, biserica rămășiței din aceste zile contează tot pe amenințarea legii pentru obținerea unui comportament decent. Ea insistă că disprețuitorii legii, toți cei care se joacă în mijlocul străzii, vor fi pedepsiți de Dumnezeu. Poporul nostru nu vede încă natura mortală a păcatului, și nu acceptă că ar exista alt pericol în călcarea legii decât mânia legiuitorului. Acum, că mânia legiuitorului a căzut asupra lui Hristos, nu mai este absolut nici un pericol în călcarea legii. Prin urmare, păcătoșii – adică cei ce nu apreciază jertfa lui Hristos – vor trebui pedepsiți cu moartea de legiuitor, căci altfel ar trăi la nesfârșit în mizerie.

Dumnezeu a încercat să ajute acest popor să se maturizeze, trimițând, în marea Sa îndurare, „o solie foarte prețioasă prin frații Waggoner și Jones.” Solia era o încercare de a prezenta legea în contextul neprihănirii lui Hristos. Legea urmărea să împiedice un accident mortal în mijlocul străzii până vom ajunge la Hristos, și să înțelegem că pedeapsa este o consecință naturală a disprețului față de legea dragostei și libertății.

Vorbind „în special despre legea morală,” Duhul Sfânt spunea atunci bisericii că „legea celor zece porunci nu trebuie privită atât de mult sub aspectul ei prohibitiv, cât sub aspectul îndurării. Restricțiile impuse de ea sunt garanția sigură a fericirii în ascultare. De îndată ce este primită în Hristos, ea lucrează în noi acea curățire a caracterului care ne va aduce bucurie de-a lungul veșniciei. Pentru cel ascultător, ea este un zid de protecție. Noi privim în ea bunătatea lui Dumnezeu, care prin descoperirea înaintea oamenilor a principiilor neschimbătoare ale neprihănirii, urmărește să-i protejeze de relele care rezultă din călcarea legii” (The 1888 EGW Materials, p. 1574).

Poporul nostru avea nevoie să înțeleagă că nu Dumnezeu aduce pedeapsa pentru călcarea legii: „Noi nu trebuie să-L privim pe Dumnezeu ca așteptând să-L pedepsească pe păcătos pentru păcatul său. Păcătosul aduce el însuși pedeapsa asupra lui. Propriile lui acțiuni declanșează o suită de circumstanțe care produc un rezultat sigur. Fiecare călcare a legii se întoarce împotriva păcătosului, lucrează în el o schimbare a caracterului și-l determină să păcătuiască din nou cu mai multă ușurință. Alegând să păcătuiască, oamenii se despart de Dumnezeu, se desprind de sursa binecuvântării, și rezultatul sigur este ruina și moartea” (idem).

Ce a urmat?

„Refuzul de a renunța la păreri preconcepute și de a accepta acest adevăr se află în mare parte la baza opoziției manifestate la Minneapolis față de solia Domnului transmisă prin frații Waggoner și Jones. Prin stârnirea acelei opoziții, Satana a reușit în mare măsură să îndepărteze de la poporul nostru puterea specială a Duhului Sfânt, pe care Dumnezeu dorea să le-o împărtășească. Vrajmașul i-a împiedicat să obțină eficiența pe care ar fi putut să o aibă în comunicarea adevărului către lume, așa cum l-au proclamat apostolii în ziua cincizecimii. Lumina care trebuie să lumineze întreg pământul cu slava ei a fost respinsă și, prin acțiunea propriilor noștri frați, a fost într-o mare măsură ținută departe de lume” (idem).

La peste o sută de ani de atunci, biserica ține tare la aceste „păreri preconcepute,” insistând că singura cale de a ține păcatul în frâu este amenințarea cu pedepsele lui Dumnezeu. Între timp, facem eforturi deosebite să convingem lumea că nu este sănătos să se joace în mijlocul străzii, dacă nu s-au pus la adăpostul harului lui Hristos.

„Ce pedepse noi să vă mai dea?”